

นัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษา

MASCULINITY CONNOTATIONS REFLECTED IN PRIMARY-LEVEL THAI LANGUAGE TEXTBOOKS

ศิริรัตน์ ขุนเพ็ชร์ และวรรณนะ หนูหมื่น

Sirirat Khunphet and Wanna Numin

สาขาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Program of Thai and Applied Thai, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkhla University

E-mail: 6511120006@email.psu.ac.th

Received October 13, 2023; Revised December 13, 2023; Accepted March 22, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ผู้วิจัยพิจารณาลักษณะความเป็นชายผ่านตัวละครชายในตัวอย่างหลัก ขอบเขตการวิจัยคือ วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยใช้วิธีทางด้านวรรณคดีศึกษา โดยรวบรวมข้อมูล 88 เรื่องและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูล รายงานผลการศึกษาในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผลวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ได้ปรากฏลักษณะความเป็นชายจากตัวละครในตัวอย่าง 3 ช่วงวัย คือ 1. ความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน พบลักษณะความเป็นชาย ได้แก่ 1.1) ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน 1.2) การมีน้ำใจ 1.3) การยอมรับความผิดพลาด และ 1.4) การให้อภัย 2. ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ พบลักษณะความเป็นชาย ได้แก่ 2.1) ความเป็นผู้นำชุมชน 2.2) ความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ และ 2.3) ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ 3. ความเป็นชายช่วงวัยชรา พบลักษณะความเป็นชาย ได้แก่ 3.1) เป็นที่พึ่งของปวงชนชาวไทย 3.2) การช่วยเหลือสังคม และ 3.3) การอบรมสั่งสอนลูกหลาน

ทั้งนี้ในแง่องค์ความรู้ได้ค้นพบว่า นัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาแสดงให้เห็นถึงการปลูกฝังเยาวชนผู้เรียนให้มีคุณธรรมและความประพฤติของความเป็นชายที่เหมาะสมตามบรรทัดฐานสังคมไทย ที่รัฐสร้างสรรค์ผ่านวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

คำสำคัญ: นัยความเป็นชาย, วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย, ประถมศึกษา

Abstract

This research article aimed to explore the connotations of masculinity reflected in primary-level Thai language textbooks for Grades 1-6 through the characteristics of masculinity in male characters in the textbooks' main lessons. The research scope was a series of Thai language textbooks, "Language for Life: Phasa Phathi", for Grades 1-6 composed by the Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education, Thailand. Approaches to literary analysis were conducted to collect the data from 88 lessons in the textbooks and examine related research studies. After that, the data were analyzed, and the results of the research were reported using descriptive analysis, followed by a summary and discussion of the results.

According to the results, the Thai language textbooks series for Grades 1-6 displayed masculine characteristics through male characters in three age periods: 1. masculinity during childhood and youth, which included 1.1) being a leader among friends, 1.2) being considerate, 1.3) accepting mistakes, and 1.4) expressing forgiveness; 2. masculinity during adulthood, which consisted of 2.1) community leadership, 2.2) commitment to a career, and 2.3) loyalty to the monarchy; 3. masculinity during old age, which included 3.1) recognition of the monarchy as a refuge for the Thai people, 3.2) social contribution, and 3.3) education provision for children and grandchildren.

In terms of the body of knowledge, the connotations of masculinity reflected in the primary-level Thai language textbooks instilled values and appropriate male behavior in students, which was in line with the social norms that the government had created and promoted through Thai language for Grades 1-6.

Keywords: Masculinity connotations, Thai language textbooks, Primary-level

บทนำ

วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากที่จะเป็นเข็มทิศช่วยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียน สร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามผ่านตัวละคร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการหล่อหลอมพฤติกรรมและเตรียมความพร้อมในการปรับตัวของผู้เรียนในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ผู้เรียนจะค่อย ๆ เรียนรู้ถึงแบบอย่างและบรรทัดฐานของสังคม สะท้อนออกมาในรูปแบบการกระทำ จนกระทั่งยึดเป็นแนวปฏิบัติ (ปริยาภัทร เพ็ชรจรูญ, 2564) เมื่อพิจารณาตัวละครในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย มีความน่าสนใจว่าในตัวบทเนื้อหาพยายามที่จะสอดแทรกความเป็นชาย โดยเน้น

ความเป็นชายที่ดีเป็นที่คาดหวังของสังคม ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเพราะในวัยนี้เป็นวัยที่เริ่มมีการคิดวิเคราะห์ แยกแยะผิดชอบชั่วดีได้ในระดับหนึ่ง เนื้อหาที่ระบุในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยจึงมีการสอดแทรกความเป็นชายในทุกช่วงวัย แฝงบทบาทหน้าที่ดีไปกับความเป็นชายควบคู่กันไป (ณัฐกฤตา นามมนตรี, 2561)

เมื่อพิจารณาถึงความเป็นชายในแง่มุมทางสังคมอันเป็นอุดมการณ์ของรัฐ ความเป็นชายมักเกิดจากการประกอบสร้างทางสังคม ผู้ชายมีความฉลาด มีความเก่ง มีความกล้าหาญ ผู้ชายจึงเหมาะที่จะเป็นผู้นำทั้งในครอบครัว ธุรกิจ การเมือง และสถาบันทางสังคมที่สำคัญทั้งหมด (อรรถัย เพ็ญยุระ, 2561) นอกจากนี้ความเป็นชายถูกประกอบสร้างจากความหมายของเพศที่มุ่งเน้นการแสดงพฤติกรรมอันมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์หรือกฎในการประพฤติปฏิบัติของผู้ชายโดยรัฐเป็นเครื่องควบคุมบังคับ ทั้งนี้การควบคุมโดยรัฐอันเป็นกลไกอุดมการณ์ชุดความคิดของการประกอบสร้างความเป็นชาย จึงมักจะนำเสนอถึงการเป็นผู้ชายที่มีลักษณะของความเป็นผู้นำ เน้นให้ผู้ชายเสียสละต่อส่วนรวม ปลุกฝังให้ผู้ชายมีการแสดงออกด้านความกล้าหาญและให้เกียรติผู้อื่น (สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ, 2551) ดังที่เห็นได้ในเนื้อหาวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ซึ่งสอดแทรกแฝงตัวอยู่ในเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่พยายามสื่อผ่านตัวละครผู้ชาย ซึ่งในสังคมปัจจุบันรัฐมีหน้าที่ที่สำคัญในฐานะที่เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงระหว่างวรรณกรรมแบบเรียนและผู้เรียนให้ได้รับรู้การปลุกฝังนั้นทั้งที่ไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรง ซึ่งผ่านกระบวนการการปลุกฝังมากเท่าไร ความเป็นชายก็ยิ่งฝังลึกมากเท่านั้น

เนื้อหาในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยได้สอดแทรกความเป็นชายในสัดส่วนที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่ผลิตอุดมการณ์และทัศนคติต่าง ๆ ของรัฐ กล่าวได้ว่า ความเป็นชายเป็นสิ่งที่สังคมประกอบสร้างขึ้น เพื่อเป็นแบบแผนบรรทัดฐานในการกล่อมเกลาผู้เรียน การปลุกฝังเนื้อหาเหล่านี้ย่อมเหมาะสมจะค่อย ๆ พัฒนาความเป็นชายในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามอุดมการณ์ของรัฐไปเป็นความเคยชินและทำให้เกิดการยอมรับในที่สุด

ประเด็นที่น่าสนใจข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นนัยความเป็นชายในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยเฉพาะประเด็นในแง่ของการนำเสนอความเป็นชายที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย เป็นสิ่งที่น่าสนใจและเป็นเครื่องมือในการผลิตอุดมการณ์ที่รัฐพยายามปลุกฝังให้ผู้เรียนซึมซับอย่างแนบเนียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์นัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยที่แฝงอยู่ในระบบการศึกษาและมีผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษานัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

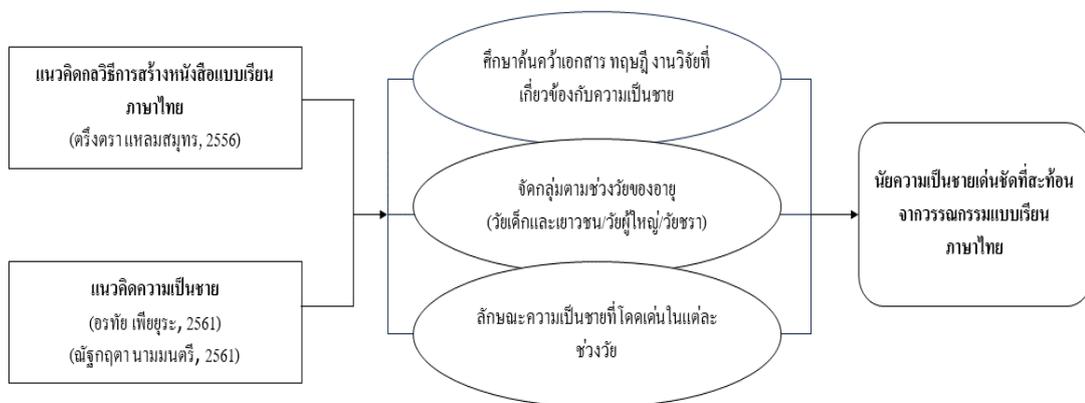
การทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยกับนัยความเป็นชาย ความเป็นชายคนส่วนใหญ่มักจะมีรูปร่างร่างกายที่กำยำแข็งแรง มีจิตใจที่ห้าวหาญ เป็นความเข้าใจของคนส่วนใหญ่ที่ผูกติดนิยามความเป็นเพศไว้กับเพศสรีระ ดังที่นัยน์พัศ อธิษฐ์พัศ (2563) กล่าวว่าความเป็นชายไม่ใช่สิ่งที่ดำรงอยู่ตามธรรมชาติ แต่ถูกประกอบสร้างขึ้นทางกระบวนการของสังคมและซึมซับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของตัวตน ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางวัฒนธรรม สังคม ยุคสมัย โดยครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่เป็นผู้รับหน้าที่ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้และส่งผลจากรุ่นสู่รุ่น

วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยกับการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของความเป็นชาย วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยมีหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม องค์ความรู้ ความคิดและยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นชายที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยที่ผู้ชายทุกคนจะต้องแสดงความเข้มแข็ง อดทน กล้าหาญ เป็นผู้นำในครอบครัว ทำหน้าที่พ่อ พี่ชาย น้องชาย และสามีตามทีสังคมนาคาทหวัง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ถ่ายทอดอย่างเป็นระบบและให้ความสำคัญอย่างชัดเจนว่าความเป็นชายต้องมีความสมบูรณ์แบบ เป็นผู้มีความประพฤติดีมีคุณธรรม ดังที่ฉัฐฤต นามมนตรี (2561) ได้อภิปรายถึงภาพแทนที่ปรากฏในตัวละครเอกฝ่ายดีจากหนังสือเรียนรายวิชา พื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษาพาที ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ตัวละครเอกมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ คือ มีความฉลาดทางอารมณ์ มีจริยธรรม ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักให้อภัย และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดการสะท้อนตัวตนของตัวละครชายผ่านการนำเสนออันสำคัญด้านความหมายที่กำหนดขึ้นในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีทางด้านวรรณคดีศึกษา เพื่อวิเคราะห์ตัวบทที่เป็นเรื่องเล่าหลักในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งสะท้อนความหมายเกี่ยวกับนัยความเป็นชาย โดยมีองค์ประกอบดังนี้

ขอบเขตการศึกษา

1. **ขอบเขตด้านข้อมูล** วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 เล่ม โดยรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวบทหลัก ทั้งบทสนทนาและบทบรรยาย จำนวน 88 เรื่อง ซึ่งสะท้อนความหมายเกี่ยวกับนัยความเป็นชาย

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** พิจารณาประเด็นด้านเนื้อหาที่สะท้อนความหมายเกี่ยวกับนัยความเป็นชาย ดังนี้

2.1 การสะท้อนความหมายนัยความเป็นชาย 3 ช่วงอายุ ได้แก่

2.1.1 การสะท้อนความหมายนัยความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน

2.1.2 การสะท้อนความหมายนัยความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่

2.1.3 การสะท้อนความหมายนัยความเป็นชายช่วงวัยชรา

การเก็บรวบรวมและคัดเลือกข้อมูล

1. พิจารณาวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวบทเรื่องเล่าหลัก ทั้งบทสนทนาและบทบรรยาย

2. คัดเลือกข้อมูลจากตัวบทเรื่องเล่าหลัก โดยใช้เกณฑ์พิจารณาแบบเจาะจงเฉพาะส่วนที่มีการสะท้อนความหมายเกี่ยวกับนัยความเป็นชาย จากในบทสนทนาและบทบรรยายที่อยู่ในตัวบทเรื่องเล่าหลักของวรรณกรรมแบบเรียนทั้ง 6 เล่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เจาะจงเฉพาะส่วนที่มีการสะท้อนความหมายเกี่ยวกับนัยความเป็นชาย จากในบทสนทนาและบทบรรยาย ที่อยู่ในตัวบทเรื่องเล่าหลัก นำข้อมูลเหล่านี้มาจัดกลุ่ม โดยวิเคราะห์เพื่อแยกกลุ่มของแนวคิดต่าง ๆ ที่สะท้อนความหมายเกี่ยวกับนัยความเป็นชาย

การนำเสนอผลการศึกษา

การเสนอผลการศึกษาใช้แนวทางด้านวรรณคดี โดยพรรณนาวิเคราะห์วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ในประเด็นการสะท้อนความหมายนัยความเป็นชาย ได้แก่

1. การสะท้อนนัยความเป็นความชายที่เด่นชัดของผู้ชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน

2. การสะท้อนนัยความเป็นความชายที่เด่นชัดของผู้ชายช่วงวัยผู้ใหญ่

3. การสะท้อนนัยความเป็นความชายที่เด่นชัดของผู้ชายช่วงวัยชรา

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยพบว่า เรื่องเล่าหลักในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปรากฏการสื่อเน้นความเป็นชายที่สะท้อนในตัวละครชาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงวัย ได้แก่ 1. ความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน 2. ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ และ 3. ความเป็นชายช่วงวัยชรา โดยผลการศึกษามีดังนี้

1. นัยความเป็นความชายที่เด่นชัดของผู้ชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน ผู้ชายในช่วงวัยเด็กและเยาวชน พบว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้สอดแทรกคุณลักษณะ ความเป็นชายของผู้ชายช่วงวัยเด็กและเยาวชนที่เด่นชัด คือ การเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน มีน้ำใจ ยอมรับความผิดพลาด และการให้อภัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 นัยความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชนในการเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน ความเป็นชายในการเป็นผู้นำของช่วงวัยเด็กและเยาวชน เริ่มจากการเป็นผู้นำในการดูแลกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในรูปแบบหนึ่งที่ตั้งคณาตหวัง ดังปรากฏในเรื่อง “ประชาธิปไตยใบบอกกลาง” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความว่า “ภาณูยงเข้าประตูได้เป็นลูกแรก ท่ามกลางเสียงเฮแสดงความยินดีจากกองเชียร์อย่างถล่มทลาย เมื่อเริ่มเกมใหม่ โอกาสทองก็มาถึง ถ้าภาณูยงประตูเองก็คงทำได้ แต่ภาณูยงกลับส่งบอลให้เพื่อนเป็นผู้ยิงประตูแทน เสียงตบมือดังก้องสนาม นี่แหละลูกชายที่แท้จริง ไม่ทำตัวเด่นแต่เพียงผู้เดียว” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้นของเหตุการณ์ในเรื่อง ภาณูยงเป็นนักกีฬาของโรงเรียน มีความสามารถด้านกีฬาฟุตบอล ภาณูยงได้ยิงเข้าประตูจนได้รับการชื่นชม เมื่อเริ่มเกมใหม่ภาณูยงกลับส่งบอลให้เพื่อนคนอื่นยิงประตูแทน ยิ่งทำให้ได้รับการชื่นชมเป็นอย่างมาก จะเห็นว่าภาณูยงในฐานะเด็กผู้ชายมีความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน ที่มีความสามารถนำไปสู่ชัยชนะได้ ไม่รับคำชื่นชมเพียงผู้เดียวนอกจากนี้บทบรรยายยังปรากฏข้อความว่า นี่แหละลูกผู้ชายที่แท้จริง ไม่ทำตัวเด่นแต่เพียงผู้เดียวยิ่งสะท้อนอย่างชัดเจนว่าลูกผู้ชายจะต้องมีความเป็นผู้นำ นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมก่อนเสมอ จะเห็นได้ว่าเด็กผู้ชายจะถูกคาดหวังให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม เริ่มจากการมีส่วนร่วมในครอบครัว โรงเรียน และสังคม ตลอดจนมุ่งเน้นผลักดันให้เด็กผู้ชายมีความเป็นผู้นำเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้

1.2 นัยความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชนในการมีน้ำใจ การนำเสนอลักษณะความเป็นชายสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองไทยที่ดีในการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นนั้นต้องเริ่มจากการปลูกฝังในวัยเด็ก ซึ่งย่อมส่งผลให้เด็กผู้ชายอยู่ในภาวะเยียบและมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่พบในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ดังปรากฏในเรื่อง “คนดีศรีโรงเรียน” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ความว่า “ว่านจ๊ะ ครูขอฝากเต๋กับจ๋อนให้นั่งกับว่านได้ไหม แล้วช่วยครูดูแลเพื่อนด้วย ผมอยากจะทำเพลงออกมาดัง ๆ เพราะกิตติศัพท์ของสองคนนี้ ใคร ๆ ก็ลั่นหน้า” ขณะที่ผมยังพูด

ไม่ออกบอกรักไม่ถูกนั้น คุณครูก็รินน้ำผึ้งรดหัวใจผมทันที “ครูรู้ว่า เป็นภาระหนักของว่านแต่ครูดูแลแล้วว่า ว่านทำได้ เพราะว่านเป็นเด็กดี มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือคนอื่นอยู่แล้ว” (ป.4, 2564)

จากบทบรรยายข้างต้น ตัวละครเด็กผู้ชายของเรื่อง คือ ว่าน ว่านได้รับมอบหมายจากคุณครูประจำชั้นให้ช่วยดูแลเพื่อนที่เป็นออทิสติกคือ เต้และจ๋อน ในครั้งแรกว่านยังไม่กล้าเอ่ยปากช่วยเหลือ แต่เมื่อคุณครูประจำชั้นได้กล่าวย้าว่าว่านเป็นเด็กดี มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือคนอื่น คุณครูประจำชั้นจึงลงความเห็นที่ว่าว่านเหมาะสมที่จะทำหน้าที่ช่วยเหลือเพื่อนทั้งสอง จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของว่านข้างต้นเป็นนัยความเป็นชายในด้านของการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นของเด็กผู้ชายที่ดี ชี้ให้เห็นว่าผู้ชายมีความพร้อมในการดูแลผู้อื่น สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่นำเสนอถึงการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีในการมีจิตสาธารณะต่อส่วนร่วมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

1.3 นัยความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชนในการยอมรับความผิดพลาด การยอมรับความผิดพลาดถูกนำเสนอให้เป็นลักษณะของเด็กผู้ชายที่จะต้องกล้าเผชิญกับสิ่ง ต่าง ๆ ไม่ตกเป็นเหยื่อให้กับสังคม อีกทั้งในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยยังส่งเสริมให้เด็กผู้ชายกล้าที่จะยอมรับต่อสู้กับปัญหา ปรากฏในเรื่อง “แรงกระทบ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความว่า “จุ้นจะทำอย่างไรดี ถึงแม้จุ้นไม่ได้ทำผิดด้วยตนเอง แต่ก็ถือว่าจุ้นอยู่ในเหตุการณ์ด้วย จุ้นเล่าเรื่องเองทั้งน้ำตา สารภาพผิดที่ไม่เชื่อฟังพ่อและแม่ จุ้นจะขอรับผิดชอบไม่ได้โต้แย้งใคร ๆ ทั้งสิ้น จุ้นยึดทั้งน้ำตา” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้น ตัวละครเด็กผู้ชายของเรื่อง คือ จุ้น หลงผิดคบค้าสมาคมกับเพื่อนที่มีนิสัยชอบลักขโมย ทำให้จุ้นต้องเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ลักขโมย น้อตจากเสาไฟฟ้าแรงสูง ต่อมาจุ้นได้สำนึกสารภาพผิดกับพ่อแม่ จุ้นรู้สึกผิดยอมรับผลในการกระทำครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าจุ้นมีความกล้าหาญ ไม่หนีปัญหา ยอมรับความผิด และสำนึกในการรู้ผิดชอบชั่วดี สอดคล้องกับลักษณะความเป็นชายที่สังคมคาดหวังว่าผู้ชายต้องไม่ซื่อซลาดและยอมรับความผิดพลาด มีความกล้าหาญ กล้ายอมรับเผชิญต่อการกระทำของตนเอง

1.4 นัยความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชนในการให้อภัย วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาได้แสดงถึงนัยความเป็นชายในเรื่องของการให้อภัยคนรอบข้าง ไม่ถือโทษโกรธเคืองเอาความผิดพลาดนั้นมาตอกย้ำผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณลักษณะความเป็นชายในรูปแบบหนึ่งที่สังคมคาดหวัง ปรากฏในเรื่อง “ภัยเงียบ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความว่า “หลังจากโอนเงินไปแล้วจนเวลาผ่านไป 3 เดือน ก็ไม่มีการตอบกลับจากพี่เจี๊ยบ แพนคงถูกหลอกแน่ ๆ แล้วแพนก็เล่าเรื่องให้พี่ทศฟัง พี่ทศไม่ดูน้องสาวแม้แต่คำเดียว เพียงแต่พูดว่าโชคดีแล้วที่แพนไม่เป็นอะไร เสียเงินแล้วก็เสียไปหาใหม่ได้ แต่ถ้าแพนต้องเสียตัวหรือเสียชีวิต ครอบครัวเราคงทนไม่ได้แน่ ถือเป็นบทเรียนแล้วกันนะน้อง ” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้น ตัวละครเด็กผู้ชายของเรื่อง คือ ทศ แพนซึ่งเป็นน้องสาวได้รู้จักกับเพื่อนทางโลกออนไลน์ที่ชื่อว่าเจี๊ยบ ซึ่งเป็นมิจฉาชีพ หลอกให้แพนโอนเงินไปให้ 6000 บาท โดยแอบ

อ้างว่าจะนำเงินส่วนนี้ไปรักษาแม่ที่ป่วย เมื่อได้รับเงินแล้วเจ็บบกัซาดการติดต่อกับแพนไป แพนจึงได้เล่า เหตุการณ์นี้ให้ศพฟังอย่างละเอียด ทศไม่คุด่านองสาวแม่แต่คำเดียว เพราะทราบดีว่าแพนเองก็เสียใจกับการถูกหลอกให้เชื่อใจสูญเสียทั้งเงินทั้งความรู้สึก ตรงกันข้ามทศกลับให้อภัยน้องสาว ปลอบใจให้กำลังใจว่าสูญเสียเงินดีกว่าสูญเสียชีวิต จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยพยายามที่จะนำเสนอความเป็นชายของทศในการให้อภัยผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะความเป็นชายที่สังคมคาดหวังว่าเด็กผู้ชายจะต้องให้อภัย ไม่ซ้ำเติมผู้ที่ผิดพลาดและพร้อมให้กำลังใจผู้อื่นเสมอ

2. นัยความเป็นชายที่เด่นชัดของผู้ชายช่วงวัยผู้ใหญ่ ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่คนในสังคมให้ความคาดหวังเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงและปรากฏอยู่ในสถานภาพ นอกจากนี้วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยยังให้ความหมายความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่จะต้องเป็นผู้นำชุมชน มุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 นัยความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ในการเป็นผู้นำชุมชน ความเป็นชายในช่วงวัยผู้ใหญ่มีลักษณะในการเป็นผู้นำและเป็นเสาหลักในสถาบันทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว สถาบันทางการเมือง และสถาบันทางศาสนา ปรากฏในเรื่อง “ใจหาย” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ความว่า “เช้าวันนี้ ลุงกำนันเชิญเจ้าของช่างทั้งหมดมาประชุมกันที่ลานวัด ลุงกำนันบอกว่า ฝนตกหนักทำให้ดินบนภูเขาถล่ม ต้นไม้ล้มเป็นจำนวนมากทางการเกรงว่า ถ้าฝนตกหนักซ้ำอีก เกิดน้ำป่าไหลบ่า ต้นไม้จะไหลตามน้ำลงมาด้วย ทำให้หมู่บ้านข้างล่างเสียหาย จึงต้องการว่าจ้างช่างไปลากต้นไม้ที่ล้มมารวมไว้ที่ปลอดภัย ใครจะไปทำหน้าที่ยี่ให้มาลงชื่อไว้” (ป.2, 2564)

จากบทบรรยายข้างต้น ตัวละครวัยผู้ใหญ่ของเรื่อง คือ ลุงกำนัน ได้เชิญเจ้าของช่างมาประชุม เพื่อขอความช่วยเหลือให้ช่างไปลากต้นไม้ที่ล้มมาไว้ที่ปลอดภัย ซึ่งใครที่จะไปด้วยให้มาลงชื่อไว้ จะเห็นได้ว่าลุงกำนันได้แสดงถึงความเป็นชายที่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำ มีการตัดสินใจที่แน่วแน่มุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวม แก่ไขสถานการณ์ได้ดี และยังชี้แนะชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติซึ่งเป็นลักษณะความเป็นชายวัยผู้ใหญ่ที่สังคมคาดหวังชื่นชมในการเป็นผู้นำอย่างยิ่ง

2.2 นัยความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ที่มุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ การนำเสนอลักษณะความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่จะต้องประกอบอาชีพสุจริต มีความขยันขันแข็ง ปฏิบัติหน้าที่ที่น่าชื่นชม มีกำลังทรัพย์เพียงพอที่จะสามารถดูแลตนเองและสมาชิกในครอบครัวอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ซึ่งเป็นลักษณะความเป็นชายวัยผู้ใหญ่ในรูปแบบหนึ่งที่สังคมคาดหวัง ดังปรากฏในเรื่อง “ใจหาย” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ความว่า “พ่อต้องไปทำงานไกล ไปนานมาก ไม่มีใครฝึกลูกช่าง พ่อเลยจะพาไปโบก ใบบัว ไปปางช้างหลวง ซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกลูกช่างของจังหวัด และวันมะรืนนี้ไปพร้อมกับขบวนของพ่อเดินลัดป่าไปและส่งไปโบก ใบบัวที่โรงเรียนฝึกลูกช่างก่อน พ่อจึงจะไปทำงาน” (ป.2, 2564)

จากบทบรรยายข้างต้นผู้ชายวัยผู้ใหญ่ของเรื่อง คือ พ่อ ซึ่งเป็นควาญโพต้องเดินทางไปทำงานไกลและใช้เวลาในการเดินทางไปทำงาน จึงต้องเดินทางแวะไปส่งลูกช่างไปโบกใบบัวที่โรงเรียน

ลูกข้างก่อนจึงจะสามารถเดินทางไปทำงานได้ ลักษณะความเป็นชายวัยผู้ใหญ่ดังกล่าวได้แสดงถึงความขยันขันแข็งในการทำงาน รู้จักการวางแผนเป็นลำดับขั้นตอน รวมไปถึงเสียสละที่จะต้องเดินทางไปทำงานไกลจากครอบครัว แสดงถึงความอดทนมีความรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครอบครัวไม่ให้ลำบาก

2.3 นัยความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ในการจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่นอกจากจะต้องมีความเป็นผู้นำ ประกอบอาชีพสุจริต ในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยได้พยายามสอดแทรกว่าผู้ชายที่ดีจะต้องมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ยิ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวยิ่งต้องน้อมนำพระราชดำริมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ดังปรากฏในเรื่อง “อ่านป้ายใต้สาระ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความว่า “คุณพ่อเคยเล่าว่า ได้น้อมนำพระราชดำริการเกษตรทฤษฎีใหม่มาอบรมเกษตรกรให้ทำเกษตรบนพื้นฐานความพอเพียง พึ่งพาตนเอง การทำงานของคุณพ่อไม่คำนึงถึงวันหยุด บางครั้งเกิดปัญหาคุณพ่อจะรีบเร่งไปช่วยเหลือทันที” (ป.5, 2563)

จะเห็นได้ว่าลักษณะความเป็นชายวัยผู้ใหญ่จะมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ โดยการน้อมนำพระราชดำริมาปรับใช้ ซึ่งผู้ชายมักจะประกอบอาชีพข้าราชการซึ่งถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สนองพระเดชพระคุณแก่พระมหากษัตริย์ ดังปรากฏในเรื่อง “วิถีชีวิตไทย” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ว่า “พ่อเป็นคนไทย อีกทั้งเป็นข้าราชการ ชีวิตพ่อ ครอบครัวพ่อ มีความสุขความเจริญมาได้ก็เพราะบารมีของทั้งสองพระองค์ ที่ทรงบำบัตทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎรโดยทั่วหน้า” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้นผู้ชายวัยผู้ใหญ่ของเรื่อง คือ พ่อ ประกอบอาชีพข้าราชการซึ่งในสังคมไทยหน้าที่การงานในการรับราชการนั้นมีความสำคัญกับผู้ชายเป็นอย่างมาก เป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรี มีที่ยืนในสังคมอย่างเต็มภาคภูมิ และเป็นอาชีพที่คนส่วนใหญ่เคารพนับถือ ความเป็นชายวัยผู้ใหญ่ในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยจึงได้สะท้อนว่าผู้ชายที่ดีจะต้องจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ยิ่งถ้าได้รับราชการยิ่งต้องทำงานให้คุ้มค่าเพื่อเป็นการตอบแทนพระมหากษัตริย์ ที่ทำให้ชีวิตผู้ชายเป็นที่ยอมรับแก่คนในสังคมมีแต่ความสุขและความเจริญในหน้าที่การงาน

3. นัยความเป็นชายที่เด่นชัดของผู้ชายช่วงวัยชรา ความเป็นชายของผู้ชายช่วงวัยชราเป็นวัยที่สูงสุดที่สังคมไทยให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส สถาบันครอบครัวคนไทยให้ความสำคัญกับวัยชรามาก เพราะเป็นที่ยึดหลักและเป็นศูนย์กลางให้แก่สมาชิกในครอบครัว บวกกับสถานภาพที่ปรากฏ เช่น คุณปู่ คุณตา ซึ่งมีลักษณะความเป็นชายไปในทางที่ดีทั้งเป็นที่พึ่งในยามทุกข์ยากทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ และช่วยเหลือสังคม ซึ่งวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยได้สอดแทรกและสะท้อนลักษณะความเป็นชายของผู้ชายช่วงวัยชรา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 นัยความเป็นชายช่วงวัยชราในการเป็นที่พึ่งของปวงชนชาวไทย สังคมไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งพระมหากษัตริย์เป็นผู้ชายเปรียบเสมือนพ่อผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว แต่มีหน้าที่อันใหญ่หลวงดูแลประชาชนทั้งประเทศ ทรงงาน

อย่างหนักเพื่อราษฎร ดังปรากฏในเรื่อง “รักพ่อ รักแม่” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ความว่า “ทุกพระองค์ทรงยอมลำบาก เพื่อให้ประชาชนมีความสุข ลูกรู้ไหมรัชกาลที่ 9 พระองค์เสด็จตามป่าตามเขาเพื่อช่วยราษฎรให้มีอาชีพ มีที่ทำกินอยู่ดีกินดี ทรงมีโครงการหลวง เพื่อหาพืชเมืองหนาวให้ชาวเขาปลูกแทนฝิ่น พระองค์ทรงคิดวิธีทำฝนเทียม มีน้ำใช้ทำเกษตร ไม่ว่าพระองค์จะเสด็จที่ไหนจะทรงนำแพทย์ไปรักษาประชาชนด้วยนะ” (ป.2, 2564)

จากบทบรรยายข้างต้นผู้ชายช่วงวัยชราของเรื่อง คือ พระมหากษัตริย์ ที่ทรงงานหนัก ทั้งหาอาชีพที่สุจริต มีโครงการหลวงที่พัฒนาชีวิตของราษฎรให้อยู่ดีกินดี ทั้งการปลูกพืชเศรษฐกิจและโครงการฝนหลวง จะทำการสิ่งใดก็นึกถึงราษฎรเป็นหลัก จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นผู้ชายวัยชรา เป็นที่เคารพรักของราษฎร มีลักษณะความเป็นชายในการเป็นผู้นำ ยอมลำบาก เสียสละ ดูแลชีวิตความเป็นอยู่ เป็นที่พึ่งให้แก่ราษฎรซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนได้ว่าความเป็นชายช่วงวัยชรา จะต้องยอมลำบาก เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม แก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญา และสามารถเป็นที่พึ่งให้แก่คนหมู่มากได้

3.2 นัยความเป็นชายช่วงวัยชราในการช่วยเหลือสังคม ความเป็นชายช่วงวัยชรา มีการสะท้อนให้เห็นถึงตัวละครปูในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีและเป็นแบบอย่างในการช่วยเหลือสังคม เห็นแก่ความปลอดภัยในการใช้ชีวิตของคนในสังคม ซึ่งปรากฏในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ดังปรากฏในเรื่อง “ร่วมแรง ร่วมใจ” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ความว่า “เราไปทางลัดท้ายหมู่บ้าน มีสะพานข้ามคู เดินอีกนิดเดียวก็ถึงตลาด ปูเดินข้ามไปก่อน แต่แล้วปูกลับหยุดกลางสะพาน ยกมือห้ามไม่ให้ผมเดินตาม ปูยื่นข้อมสะพาน 2-3 ครั้ง ก่อนจะถอยกลับมา ปูว่าไม้กระดานชันเขี่ยอัน คงตกตะปูไม่แน่น รีบซ่อมเสียก่อนที่จะมีคนตกสะพาน” (ป.5, 2563)

จากบทบรรยายข้างต้นผู้ชายช่วงวัยชราของเรื่อง คือ ปู ที่กำลังเดินทางไปตลาด แต่กลับพบว่าสะพานที่จะข้ามนั้นชำรุดไม่สามารถเดินข้ามไปได้ ปูจึงข้อมแซมสะพานก่อนที่จะมีคนตกสะพาน จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าปูเป็นผู้ชายวัยชรา พฤติกรรมของปูแสดงถึงการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี แสดงถึงความมีน้ำใจและห่วงใยต่อผู้คนในสังคม โดยหาวิธีการข้อมแซมสะพานให้สามารถกลับมาใช้งานได้ตามปกติ สะท้อนให้เห็นว่าความเป็นชายช่วงวัยชราจะต้องมีลักษณะเป็นพลเมืองที่ดี มีน้ำใจและช่วยเหลือสังคม

3.3 นัยความเป็นชายช่วงวัยชราในการอบรมสั่งสอนลูกหลาน การนำเสนอความเป็นชายของผู้ชายช่วงวัยชราที่ถูกสะท้อนในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ความเป็นชายของผู้ชายวัยชราไม่เพียงแต่การเป็นที่พึ่งของปวงชนชาวไทย การช่วยเหลือสังคมเมื่อมีโอกาสเท่านั้น แต่ยังแสดงถึงความเป็นชายที่ดีในรูปแบบของการอบรมสั่งสอนเป็นที่ปรึกษาให้แก่สมาชิกในครอบครัว ดังปรากฏในเรื่อง “เล่นคำทาย” ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ความว่า “ที่ว่า รำไม่ดี โทษปีโทษกลอง หมายถึง คนที่ออกไปรำหน้าเวทีแล้วรำผิด ๆ ถูก ๆ รำไม่สวย แต่ไม่ยอมรับผิด กลับโทษปีโทษกลองว่า ให้ทำนองให้จังหวะไม่ดี

เลยทำให้รำไม่สวย ซึ่งหมายถึงว่า ตัวเองทำผิดแล้วไม่ยอมรับ กลับไปโทษคนอื่นนะซี” ปู่ตอบ (ป.3, 2564)

จากบทบรรยายข้างต้นผู้ชายช่วงวัยชราของเรื่อง คือ ปู่ ได้แสดงลักษณะความเป็นชาย ผู้ชายวัยชราในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัว โดยการเล่นปริศนาคำทายสำนวนไทย ดังเช่นตัวละครปู่ได้กล่าวสำนวนไทยว่า “รำไม่ดี โทษปีโทษกลอง” เป็นการอบรมว่าตนเองทำผิดไม่ยอมรับผิด แต่กลับใส่ร้ายคนอื่น จะเห็นได้ว่าปู่ซึ่งเป็นผู้ชายวัยชรา ความเป็นชายของปู่ได้ถ่ายทอดโดยการอบรมสั่งสอนลูกหลานผ่านสำนวนไทย แสดงถึงลักษณะความเป็นชายที่ดีที่สังคมคาดหวังว่าผู้ชายวัยชราจะต้องสามารถอบรมสั่งสอนเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้แก่ลูกหลานได้

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องนัยความเป็นชายที่สะท้อนจากรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า นัยความเป็นชายถูกสอดแทรกผ่านตัวบทในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปรากฏในช่วงวัยต่าง ๆ ได้แก่ ความเป็นชายช่วงวัยเด็ก และเยาวชนปรากฏลักษณะความเป็นชาย คือ ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน มีน้ำใจ ยอมรับความผิดพลาด การให้อภัย ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ ปรากฏลักษณะความเป็นชาย คือ ความเป็นผู้นำ ชุมชน มุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ ปรากฏลักษณะความเป็นชาย คือ เป็นที่พึ่งของปวงชนชาวไทย ช่วยเหลือสังคม อบรมสั่งสอนลูกหลาน ซึ่งนัยความเป็นชายที่ปรากฏใน 3 ช่วงวัย เป็นลักษณะความเป็นชายที่สังคมคาดหวังและยอมรับ เป็นมายาคติที่ถูกประกอบสร้างเพื่อให้สอดรับอุดมการณ์ของรัฐ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังผู้เรียนที่อยู่ในช่วงวัยเด็กและเยาวชนได้ซึมซับและหล่อหลอมพฤติกรรมให้สามารถปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมที่กำหนดไว้ ความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน พบว่า ตัวละครเด็กผู้ชายจะถูกคาดหวังให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม เริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมภายในโรงเรียน ซึ่งในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จะปลูกฝังความคิดความเป็นชายในสังคมขึ้นว่า เด็กผู้ชายจะต้องเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน คอยช่วยเหลือครูและเพื่อนที่เดือดร้อนจนได้รับการยกย่องและชื่นชม

ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ พบว่า ตัวละครผู้ชายวัยผู้ใหญ่จะถูกคาดหวังให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กผู้ชายวัยเด็กและเยาวชน เด็กจะเติบโตเป็นคนรู้จักเหตุผล มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นจะต้องมาจากพฤติกรรมที่ดีของผู้ชายวัยผู้ใหญ่ ผู้ชายวัยผู้ใหญ่ถูกประกอบสร้างทางสังคมให้มีความเป็นผู้นำในสถาบันครอบครัว ผู้นำสถาบันทางการเมือง ผู้นำในการประกอบอาชีพ เช่น พ่อ กำนัน ตำรวจ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ดูแลสมาชิกในสังคม นอกจากนี้ความเป็นชายวัยผู้ใหญ่ยังได้รับอิทธิพลทางศาสนาในการควบคุมความประพฤติให้อยู่ในกรอบที่สังคมกำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย

ช่วยกำหนดบรรทัดฐานทางสังคมให้บุคคลปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี โดยความเป็นชายวัยผู้ใหญ่จะต้องมีความเป็นผู้ผู้นำ ประกอบอาชีพสุจริต ตลอดจนจะต้องจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ถือได้ว่าเป็นการแผ่หน้าที่ที่ดีควบคู่กับความเป็นชายวัยผู้ใหญ่

ความเป็นชายวัยวัยชรา พบว่า ตัวละครผู้ชายวัยชราจะถูกคาดหวังให้เป็นที่พึ่งพิงให้แก่คนในสังคมมากที่สุดโดยเฉพาะพระมหากษัตริย์ที่ทรงช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ ดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร ส่วนวัยชราในสถานภาพปู่ตาจะเน้นย้ำในเรื่องการให้ความรักความอบอุ่นและสามารถอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวได้ ซึ่งวัยชราเป็นวัยที่เป็นรากฐานและแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติให้แก่ผู้ชว่งวัยอื่น ๆ อีกด้วย ผลจากการศึกษานี้ความเป็นชายข้างต้นมีประเด็นที่เชื่อมโยงจากการสร้างภาพแทนตัวเอกจากหนังสือรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษาพาที ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของณัฐกฤตา นามมนตรี (2561) ได้ระบุว่า ภาพแทนที่ปรากฏในตัวละครเอกฝ่ายดีจะมีความฉลาดทางอารมณ์ จริยธรรม ช่วยเหลือผู้อื่น ให้อภัย ความเห็นใจ เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การยอมรับ ความกล้าหาญทางสังคม แสดงให้เห็นว่าการนำเสนอตัวละครเอกในด้านดีมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการเป็นแบบอย่างที่ดี คือเชื่อฟังบิดามารดา มีความกตัญญู มุ่งทำแต่ความดี ส่วนคุณสมบัติและลักษณะของตัวละครเอกคือ มีคุณสมบัติและลักษณะความเป็นผู้นำในตนเอง มีความสามารถตั้งแต่เยาว์วัย แม้กระทั่งในการเรียนการสอนประเทศเมียนมายังปลูกฝังเรื่องบทบาทหญิงชาย ยิ่งตอกย้ำความเป็นชายเพิ่มมากขึ้น จากการศึกษาบทบาทหญิงชายในการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศเมียนมา ของณัฐราพร พรหมประสิทธิ์ (2560) พบว่า ทศนคติเกี่ยวกับผู้ชายที่มีบุญบารมียังคงถูกให้ความสำคัญในฐานะของบุคคลที่มีบุญบารมีที่สูงส่งมีความรู้ความสามารถ ในเนื้อหาได้นำเสนอภาพของผู้ชายที่ชัดเจน คือ “พ่อ” เป็นเสาหลักของครอบครัว เปรียบเหมือนเทพประจำบ้าน ด้านการทำงานอาชีพที่ได้รับการยกย่องนับหน้าถือตา คือ ทหาร แพทย์ ครู ด้านสังคมผู้ชายพม่าถูกคาดหวังให้มีส่วนร่วมต่าง ๆ ในสังคมตามลำดับของอายุและผู้ชายมีโอกาสในการเรียนรู้มากกว่าผู้หญิง

เมื่อพิจารณาถึงบริบทของสังคมไทยพบว่าความเป็นชายไม่ใช่สิ่งที่ดำรงอยู่ตามธรรมชาติ แต่ถูกประกอบสร้างขึ้นทางกระบวนการของสังคมและซึมซับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของตัวตน ผู้ชายถูกนำเสนอให้เป็นหัวหน้าครอบครัว (พ่อ,สามี) ผู้อบรมสั่งสอน (พ่อ,ปู่) และผู้ดูแลปกป้องให้ความปลอดภัย (พี่ชาย, พ่อ,ปู่ หรือตัวละครอื่นที่เป็นผู้ชาย) เช่นเดียวกันกับที่สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ (2551) ได้กล่าวไว้ว่าการประกอบสร้างความเป็นชายแบบ “สุภาพบุรุษ” จะต้องเป็นผู้มีชาติกำเนิดดี แสดงภาพผู้เสียสละตลอดจนมีความสำนึกในบทบาทและหน้าที่ของตนเองต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ รู้จักควบคุมอารมณ์ เคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่น ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับความเป็นชายที่ปรากฏในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย

ประเด็นข้างต้นที่อภิปรายมาทำให้เห็นว่าวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีบทบาทสำคัญในด้านที่จะเป็นเข็มทิศที่

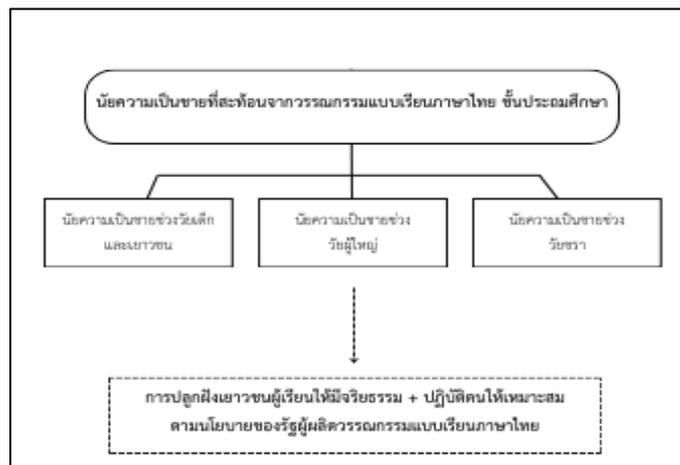

จะช่วยชี้แนะแนวทางที่สังคมต้องการให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งเป็นเครื่องมือของรัฐในการช่วยกำหนดบรรทัดฐานหล่อหลอมพฤติกรรมความเป็นชายที่ต้องแสดงออกทั้งต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมได้อย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับที่นิศา ชูโต และกลุ่มจิตต์ พลายุเวช (2527) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นเครื่องสะท้อนสังคมของเด็ก เมื่อเด็กได้อ่านวรรณกรรมย่อมได้เรียนรู้ถึงแบบอย่างและบรรทัดฐานของสังคมที่วรรณกรรมในสังคมนั้น ๆ สะท้อนรูปแบบให้เห็นการกระทำ ข้อควรประพฤติ กฎเกณฑ์ ศีลธรรม จรรยา มารยาท เด็กจะค่อย ๆ ซึมซับเลียนแบบไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งยึดเป็นแนวปฏิบัติ ดังนั้นวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยจึงมีบทบาทที่สำคัญมากในการปูพื้นฐานแนวคิด และค่านิยมต่าง ๆ ที่รัฐพยายามจะสอดแทรกให้แก่ผู้เรียน

ลักษณะความเป็นชายเหล่านี้ถูกถ่ายทอดผลิตซ้ำอย่างเป็นระบบและสะท้อนออกมาในรูปแบบของวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชัดเจนว่าความเป็นชายจะต้องสมบูรณ์ไม่ว่าจะเป็นช่วงวัยใดก็ตาม ทั้งมีความเป็นผู้ นำ ช่วยเหลือส่วนรวมคนรอบข้าง กล้าหาญ สามารถเป็นที่พึ่งได้ โดยมองว่าลักษณะความเป็นชายที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเรื่องธรรมดาที่ทุกคนต้องปฏิบัติ จึงทำให้นัยความเป็นชายที่สะท้อนจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 นั้นเป็นที่ยอมรับและถือเป็นแนวปฏิบัติในสังคม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษานัยความเป็นชายจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในการสื่อนัยความเป็นชายที่สะท้อนจากตัวละครชาย พบองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษานัยความเป็นชายจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในแง่การสะท้อนตัวตนของตัวละครชายผ่านการนำเสนอที่สำคัญด้านความหมายที่กำหนดขึ้นในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย

สรุป

การนำเสนอแนวความเป็นชายที่สะท้อนในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มุ่งค้นหาเฉพาะความเป็นชายที่ถูกสอดแทรกกระบุผ่านตัวละคร ผู้ชายผ่านตัวบทวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นตัวละครผู้ชาย 3 ช่วงวัย ได้แก่ 1. ความเป็นชายช่วงวัยเด็กและเยาวชน มีลักษณะความเป็นชายที่เด่นชัด คือ ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน มีน้ำใจ ยอมรับความผิดพลาด และการให้อภัย 2. ความเป็นชายช่วงวัยผู้ใหญ่ มีลักษณะความเป็นชายที่เด่นชัด คือ ความเป็นผู้นำชุมชน มุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ 3. ความเป็นชายช่วงวัยชรา มีลักษณะความเป็นชายที่เด่นชัด คือ เป็นที่พึ่งของปวงชนชาวไทย ช่วยเหลือสังคม และอบรมสั่งสอนลูกหลาน จากการค้นพบที่สะท้อนถึงการนำเสนอของความเป็นชายในช่วงวัยต่าง ๆ พบว่า ปรากฏชุดความคิดความเป็นชายในอุดมการณ์ของรัฐซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ปลูกฝังอยู่ในจิตใต้สำนึกของผู้ชายทุกคน เกิดจากการกำหนดบทบาทหน้าที่ สถานภาพ ภาพลักษณ์ และการขัดเกลาของกระบวนการทางสังคม ความเป็นชายจึงมักจะนำเสนอถึงการเป็นผู้ชายที่มีลักษณะของความเป็นผู้นำ เน้นให้ผู้ชายเสียสละต่อส่วนรวม ปลูกฝังให้ผู้ชายมีการแสดงออกด้านความกล้าหาญ และให้เกียรติผู้อื่น ดังที่เห็นในตัวบทวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ซึ่งสอดแทรกแฝงตัวอยู่ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่พยายามสื่อผ่านตัวละครผู้ชาย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง องค์กร หรือหน่วยงาน เพื่อวางแผนในการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนให้มีลักษณะพฤติกรรมที่ดี ให้เป็นที่ต้องการและยอมรับของสังคมในปัจจุบัน

1.2 การศึกษาในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษานัยความเป็นชายที่สังคมคาดหวังในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เท่านั้น หากมีการนำแนวคิดทฤษฎีอื่น ๆ มาศึกษาอาจจะได้แง่มุมทางสังคมเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษานัยความเป็นชายในวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีความแตกต่างในการนำเสนอแนวความเป็นชายตามช่วงวัยของอายุ และจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่นในการปลูกฝังความเป็นชายจากวรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสค.
- ณัฐกฤตา นามมนตรี. (2561). ภาพแทนที่ปรากฏในตัวละครเอก จากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุดภาษาพาที ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 12(2), 467-478.
- ณัฐราพร พรหมประสิทธิ์. (2560). บทบาทหญิงชายในการศึกษาระดับประถมของประเทศเมียนมา. *สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*, 17(2), 27-47.
- นัยน์พัศ อธิษฐ์พัศ. (2563). วิกฤตความเป็นชายในนวนิยายเรื่อง *อกโตสะโปกใหญ่*. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 13(1), 82-107.
- นิตา ชูโต และกลุ่มจิตต์ พลายเวช. (2527). *สภาพและแนวโน้มหนังสือเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: คณะอนุกรรมการอุดมการณ์ของชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ชาติ.
- ปรียาภัทร เพ็ชรจรรยา. (2564). *วิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพลเมืองเด็กที่ปรากฏในบทร้อยกลอง จากหนังสือวันเด็กแห่งชาติ (พ.ศ. 2508 – 2562)* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ. (2551). *“สุภาพบุรุษ” ในพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับวรรณกรรมศรีบูรพา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรทัย เพี้ยยุระ. (2561). *วรรณกรรมกับเพศภาวะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.